

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 964.

CHICAGO, ILL., 4. MARCA (MARCH 4), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 8639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

STARA IN NOVA EVROPA.

Oktoberja prošlo leto so naznanili iz Locarna v Švici, da je bil med zastopniki Nemčije, Francije, Italije in Anglije sklenjen "varnostni pakt", ki beleži nov siguren korak v trajnejši svetovni mir. Veliko veselje je zavladovalo v krogih nove diplomacije in med ljudstvom, ki hoče miru. Državniki so obljubili še več takih dogovorov — novo dobo, politično in ekonomsko rekonstrukcijo na vseh koncih in krajih.

To veselo, upapolno razpoloženje so že prve dneve po locarnskem dogovoru kalili diplomatje stare šole in starih nazorov. Evropa tajne diplomacije, vojnih zvez, intrig in mahinacij ni še izumrla — še dolgo ne bo.

Ogrski ponarejalci francoskih frankov so bili le kapljica blatne kaluže v kupu mirnega, prijateljskega sporazuma. Ali ta umazana kaplja je skalila kupo navidezno čiste vode in Evropa je postala vznemirjena, stara in nova. Vrše se preiskave, ki največ iščejo krivce tam kjer jih ni. Socialisti v ogrskem državnem zboru so jih pokazali in zaznamovali, ampak večina parlamenta jih je oprala krivde ter proglasila manjše, podrejene politike, za prave in edine krivce. Krivcev je mnogo, v vseh reakcionarnih gnezdih imajo svoje zveze. Nekatere male bodo najbrž kaznovali, nekatere družabno uničili, drugi bodo varali svet naprej ter paradirali pred njim kot poštenjaki in patriotje.

Rumunija ima težkoče s svojim prestolonaslednikom, ki je trmoglav in vsekrižem zaljubljen. Na rumunskem dvoru se dogajajo običajne dvorne spletke in ljubimske intrige, časopisje pa piše o njih kakor da so to največje zanimivosti. Rumunija je kulturno in gospodarsko zaostala ker še vedno trpi sistem vlade, ki je že davno dozorel za v grob. Ob njeni meji je Rusija, ki se še ni odrekla Besarabiji, niti se na kakršenkoli način sporazumela z Rumunijo. Torej nič sigurnega — vse je odvisno od slučaja in priložnosti.

Najzgovornejši kalitelj miru je danes Mussolini. Z grožnjami ne hrani. Svojih blaznih ambicij ne skriva. Italijanske šoviniste opaja z upi na obnovitev rimskega carstva. Intrigira sedaj proti eni, sedaj proti drugi deželi. Grozi

danes Jugoslaviji, jutri Nemčiji, in kadar se na kakem fašističnem shodu navduši, grozi vsemu svetu.

V mirovnem rajanju v Locarnu so Nemčiji obljubili da jo bodo sprejeli v Ligo narodov in ji dali v vrhovnem svetu Lige stalen sedež. Sedaj, ko se pripravlja za vstop, se je nekateri bivši zavezniki boje, in da napravijo v vrhovnem liginem svetu protiutež, predlagajo stalen sedež tudi za Poljsko. Kje je tukaj tisto neprisiljeno prijateljstvo, nov duh nove Evrope? vprašuje Nemčija. V Franciji in Angliji pa vprašujejo, kdo je kriv za te najnovejše intrige proti Nemčiji in Ligi. Stara Evropa, odgovarjajo tisti ki poznajo razmere, Evropa tajne diplomacije, tajnih zvez in dogovorov, tajnih kupčij in zavrtnih intrig.

Nekateri zidajo vse upanje na Ligo. Mussolini apelira na romanske narode za zbliznanje, sili jih v skupen blok proti Germanom in Slovanom. Diplomacije stare Evrope govore v jeziku brezvestnih mešetarjev, ki so sladki na zunaj in zavrtni v svojih mislih in dejanjih. Predstavniki nove Evrope kažejo njenim deželam pot iz kaosa prošlosti v družbo sporazuma in kooperacije. Vse, kar se godi, govori njim v prilog — zavožena politika vlad stare šole, kaotično gospodarstvo, militarizem in navalizem, vojne nevarnosti itd. Proti njim je le nevednost ljudskih množic in pa ekonomske razmere, ki se v nobenem slučaju ne morejo spremeniti čez noč.

V Parizu so se obnovila pogajanja med zastopniki sovjetske Rusije in Francije za ekonomski sporazum. Francija je priznala sovjetsko Rusijo ko je prišel Herriot na vlado. Ali pogajanja za trgovsko pogodbo niso nobenkoli uspela. V teku leta so se odnošaji med obema deželoma ublažili in izzivanja ter psovanja so prestala po zmagi levega bloka v Franciji in po zmagi politike realnosti v Rusiji.

Carska Rusija dolguje Franciji ogromne vsote. Sovjetska Rusija načelno ne prizna carskih dolgov. Za propagando še danes naglaša, da jih ne priznava. V praksi jih je pripravljena priznati in plačati, ako se ji bi tako povračilo posojil — ekonomsko izplačalo. V tem so zapo-

padena današnja pogajanja, izmed katerih je eno najvažnejših sedanje v Franciji.

Sporazum za ekonomsko sodelovanje Francije in Rusije bi bil eden najefektivnejših korakov za pomirjenje Evrope, kajti temu sporazumu bi sledili novi z drugimi deželami in Rusijo.

Evropa kakršna je, ne more biti drugega kakor kontinent mizerije za široke delavske množice; Evropa kakršna lahko postane, bo kontinent blagostanja za vse ki so ga vredni in ga zaslužijo. Sovjetska Rusija na eni in socialistična delavska internacionala na drugi strani predstavljata faktorje, kateri delujejo, da se Evropo in ves svet pretvori v družbo kooperacije. Čas je, da se ti faktorji bolj zblížajo med seboj in nastopajo kot enota v enotnem interesu. Proti razkosani, razburkani stari Evropi naj stopi enotna nova Evropa, zapopadena v delavskem gibanju. Razveseljivo je, da se delo za enotnost delavskega gibanja jača in da rodi sadove. Kajti sila delavskega ljudstva je v organizaciji, solidarnosti in skupnosti ciljev.

Morje postav v deželi svobode.

V ameriških zakonodajah je bilo v preteklem letu predloženih približno sto tisoč novih postav, dasi imamo v naših zakonikih že nad en milijon devet sto tisoč najrazličnejših postav. Vrhovna sodišča posameznih držav in zvezno vrhovno sodišče je proglasilo zelo malo postav neustavnim — in te so bile večinoma dobre postave (zakoni o otroškem delu v industriji, minimalna mezda za ženske, določanje delovnih ur itd.)

V državi Massachusetts so pozvali pred sodišče litvinskega urednika Antona Bimbo, katerega so na podlagi nekega njegovega govora obtožili bogokletstva po zakonu, ki je bil sprejet pred tri sto leti. V tej deželi je cerkev sicer ločena od države, toda pred tri sto leti so še sprejemali zakone proti "bogokletnežem", kateri so še danes veljavni, kar dokazuje omenjeni slučaj. Amerika je mogoče dežela svobode, je pa tudi dežela brezprimerne hinavščine in svetohlinstva.

Z zakoni protektira svetost nedelj celo v tako razviti industrialni deželi kakor je Pennsylvanija. So kraji, kjer so ob nedeljah prepovedane vsake, še tako nedolžne igre. Edini prostori, kjer so "zabave" dovoljene, so cerkve. In radi cerkva imamo takozvane "plave postave".

Prišli smo tako daleč da določamo s postavo kaj ameriško ljudstvo sme in kaj ne sme piti. In imamo nešteto drugih takih regulacijskih postav, katere so večinoma pozabljene. Noben advokat ne pozna vseh in jih ne bi poznal pa če bi jih študiral vse življenje. Le včas, kadar se ko-

mu ki ima dovolj moči in vpliva zazdi napraviti malo šale, izvleče na dan kako staro bedasto postavo in prične s tožbo, da se jo "uveljavi". Oblosti so vselej v neprijetni zadregi, kadar jih "zakonoljubni" državljani silijo uveljavljati postave katerih živ krst ne mara, preklicane pa tudi nikoli niso bile.

Ameriške države in občine imajo 98 odstotkov preveč postav in ordinanc in in 8 odstotkov premalo PAMETNIH postav. Razne reformacijske in puritanske postave in ordinance negujejo svetohlinstvo in hinavstvo, kar deželi ki se tako rada opeva sama sebe nikakor ne more biti v čast in ponos. S časoma bo drugače, ampak preje bo treba poslati v legislature in kongres več socialističnih zastopnikov.

Malo laži, malo hinavščine, pa je reklama.

Anton Grdina, predsednik KSKJ., je v "Glasilu KSKJ" z dne 24. februarja napisal uvodnik, v katerem oglašja frančiškansko "Edinost", ki je slekla svoje ime in si nadela naslov pokojnega "Amerikanskega Slovenca", vzela njegovo letnico, in sedaj paradira kot "naj-najstarejši slovenski list v Ameriki".

To izposojeno ime je dalo frančiškanskim "žurnalistom" pretvezo, da obhajajo 35letnico obstanka lista. V businessu je baje vse dovoljeno, in tako frančiškanskom na podlagi tega pravila ni zameriti.

V tej reklami za novepečenega "A.S." sodeluje tudi predsednik KSKJ. in v kolikor absolutno mora, tudi Mike Cigare, nekdanji liberalni komi, liberalni in napolliberalni urednik in sedaj nosilec prapora prave katoliške misli . . . in tako dalje.

V omenjenem koregiranem uvodniku je napisal g. A. Grdina tudi sledečo laž:

" . . . KSKJ. je še posebno dolžna izreči in izkazati priznanje in zahvalo "Amerikanskemu Slovencu" za sodelovanje vseskozi od njenega postanka, kajti omenjeni list je bil njen varuh, spremljevalec in njen tovariš vsa dolga leta . . ."

Ni še dolgo, komaj po clevelandski konvenciji KSKJ., ko je "Glasilo KSKJ." vse drugače pisalo o svojem "varuhu" "A.S." Včas so bili duhovi tako napeti, da so se prav pošteno biksali med seboj in o varuštvo sploh govora ni bilo. Pa pride Grdina in napiše, kakor da so se ti bratci vseskozi objemali, ne pa se blatili, tožarili in izrivali .

Anton Grdina hoče, da se list slovenskih frančiškanov razširi, "ker je postal zadnje čase največji zaščitnik KSKJ." Torej vendarle reklama. Bilo je na jolietški konvenciji KSKJ., na katero je poskušal priti Rev. Kazimir Zakrajšek, sedanji vidni in nevidni poglavar "Am. Slovenca". Konvencija ga je soglasno odklonila in prečastiti katoliški duhovnik ni smel v dvorano, kjer je zborovala najbolj katoliška organizacija ameriških katoliških Slovencev.

Čudna so pota božja . . . — Božji mlini meljejo počasi . . .

Grdina še naprej pokopava mrtve in žive. (Žive pokopava samo socialiste, katerim za take pogrebe nič ne računa. Dobra duša, ta Grdina!)

DRUŽBA BODOČNOSTI.

Predaval Ivan Molek dne 29. januarja 1926
v klubu št. 1 J. S. Z., Chicago, Ill.

(Nadaljevanje.)

Industrijska politika, ki pa ne bo politika v današnjem smislu, bo živa stvar, ne pa mrtva farsa, kakršna je današnja politika, za katero se povprečni državljani zanima le ob času volitev in še takrat ne ve, koga voli, kar velja za vsa velika mesta. Vprašam vas, koliko vas je, ki osebno poznate čikaškega župana. Jaz sam ga še nisem videl drugače kot na sliki. In takih je na tisoče. Vsak izmed nas pa prav dobro pozna svojega bossa v tovarni, ali kjerkoli dela. Vsak ima izkušnje, kak je njegov boss, ali je dober ali slab, ali kakršen že je, in sicer radi tega, ker je vsak dan z njim v dotiki. Mestni župan vas ne zanima. Čisto lahko bi živeli, če bi ga sploh ne bilo. Vse drugače vas zanima vaš boss. Ni vam vseeno, če je dober ali slab. Še bolj pa bi vas boss zanimal, če bi ga vi volili tako kakor volimo župana. Ali bi se ne potrudili, da izvolite najboljšega bossa? To je majhna primera, da spoznate razliko med politično in industrijsko demokracijo. V bodoči družbi bo vsaka velika tovarna ali skupina tovarnen občina in upravitelj tovarne, ki ga izvolijo delavci, bo obenem njihov župan, kajti druge vlade ne bo, ker bo nepotrebna kakor je že danes do gotove meje. Iz tega razloga bo industrijska politika živa stvar, za katero se bo moral zanimati vsak delavec.

Napačno je tudi misliti, da bo industrijsko življenje bodoče družbe koncentrirano v mestih. Velemesta, kakršna poznamo danes, so mogoča le v dobi visoko razvite trgovine, ki se je osredotočila v gotovih središčih z ugodnimi postajami transportacije. V takih razmerah so zrastle ob morjih, jezerih in velikih rekah mesta s sedeži komercialnega kapitala. Družba socializiranih industrij ne pozna več trgov in trgovine za zasebni dobiček, zato tudi odpade potreba velemest. Ker bo v bodoči družbi glavni promet prav gotovo v zraku in le tovor stavbnega materiala in pa takega, ki ni nujen, bodo še prevržali po tleh in vodi, ne bodo več ljudje navezani na mesta kot središča transportacije. Štanovanje delavcev bodo nedvomno daleč zunaj na deželi, na prijaznih hribočkah in ob vodah, odkoder bo lahko priti po zraku v par minutah tudi do par sto milj oddaljenih tovarnen. Šele v takih razmerah si je mogoče predstavljati najidejnejša stanovanja, kakršna so danes komaj privilegij bogatih slojev, in nemogoče si je misliti, da bi ljudje v bodoči družbi bili stlačeni v mestih.

Mesta z milijoni prebivalcev so produkt sedanje družbe in prav gotovo izginejo s kapitalistično dobo.

Kaj pa farmar ali kmet? — boste vprašali. Nepotrebno vprašanje. V industrijski družbi ni več kmeta. Kmetijski stan, stan mukotrpnega garanja na solncu in v dežju, odide v zgodovino s staro družbo vred. Zemlja, kolikor je še potrebna za proizvajanje živil, je tudi industrijalizirana in bodoče farmarstvo je znanstven in strojni privesek živežne industrije. Farmarja s kosom zemlje, ki bi na svojo pest oral in sejal in se v jeseni po nemilih vremenskih nezdah grabil za glavo, ker bi ne imel s čim plačati obresti in davkov, ni več. Delavci na polju, ki obratujejo s stroji in pod vodstvom agrarnih inženirjev, so ravno tako industrijski delavci kakor oni v tovarni ali laboratorijih. To velja tudi za živinorejo, sadjarstvo, mlekarstvo itd. Vsi ti poklici spadajo v živilsko industrijo in tam imajo svoje reprezentantstvo.

Samoposebi je umevno, da je v novi družbi temeljito izpremenjeno vse življenje. Stara moralna pravila ne zadostujejo več, ali so odveč in nova družba razvije novo moralno pravo, ki odgovarja novim razmeram. Nova družba ustvari tudi svojemu času primerno kulturo in dvigne civilizacijo na višino, ki bo na višku razvoja industrijske družbe tako visoko nad današnjo stopnjo civilizacije kakor je naša nad ono v starem veku. Po katerih izrazitih tipih se bo odlikovala civilizacija bodoče družbe, nam je še nemogoče povedati, vendar pa smemo smelo trditi, da bodo mnogo številnejše iznajdbe, odkritja in drugi triumfi znanstva poleg harmonično organiziranega uživanja sadov dela šele takrat prišli v polni zamah. Naravni boj za obstanek, ki se je izprva vršil v glavnem z naravnimi silami in živalstvom in ki se danes vrši v glavnem med ljudmi samimi, se v bodoče prenese na popolnoma drugo polje in veljal bo le sovražnim elementarnim silam. Človek, osvobojen iz ekonomske sužnosti in prost skrbi za vsakdanji grizljaj, bo šele zmožen posvetiti vse svoje moči, da si podjarmi še nepremagane naravne sile, da reši tisočletna vprašanja, ki se sučejo okoli problema "Kaj sem, odkod sem prišel in kam grem?" in da spozna svoje pravo mesto v vse-mirju.

Nobenega dvoma ni, da nova družba dobi tudi novo družinsko formo in novo zakonsko pravo. Mi vidimo, da se je oblika družine izpreminjala v prošlosti in glavni faktor vsake izpremembe so bile ekonomske razmere. Omenil sem že v začetku, da je bil za časa maternega prava v gotovi dobi stare zadrugarske družbe oče neznan oseba. Vsi moški v družini so bili očetje vseh otrok; otroci so poznali samo mater. (Glej Lewis H. Morgan: "Ancient Society".) Pravo monogamije, to je enoženski zakon, je nastal z zasebno lastnino zemlje. Dokler je bila zemlja last zadruga, je bila potrebna velika družina za obdelovanje zemlje. Čim pa je zadruga razpadla in je prišla zemlja v privatne roke moč-

nejših in uplivnejših posameznikov, je razpadla tudi prejšnja patrijarhalna družina in tej je sledila majhna, monogamična družina. Ta družina je pa začela že danes razpadati. Dokler še ni bilo kapitalizma, je družina oziroma rodbina živela na enem mestu cele generacije. Bila je privezana na zemljo in domoča mala obrt je ni silila narazen. Vse, kar so potrebovali za življenje, so pridelali in izdelali doma. Sedanje industrijske razmere pa so povzročile, da se ljudje vedno selijo iz kraja v kraj za delom in kruhom. Družina ni več stalna. Čim otroci odrastejo, grede od hiše vsak zase in s starši umre družina. To razkrojavanje prodira bolj in bolj tudi na kmete, kjer je bila družina še najstalnija. Je pa še drug ekonomski faktor, ki razjedajo družino. Žena je postala enakopravna in po dolgih tisočih let prihaja zopet do svoje veljave, kajpada v popolnoma novem smislu. Za časa fevdalizma in meščanskega liberalizma je bila žena brez pravic. Pravice je imel le mož, ki je lahko zadel orožje in šel v vojno. Danes je drugače. Kapitalizem je odprl ženi vrata v industrije zato, da lahko konkurira z moškimi, s tem pa je ženi nehote dal priložnost, da lahko pokaže, da je tudi ona sposobna za dela in razne poklice, ki so bili nekoč izključno moški poklici; obenem je kapitalizem — ne brez boja, pač pa ker je moral — dal ženi politične pravice.

(Konec prihodnjic.)

Še o računih brez krčmarja.

“D. S.” se brani idejne zveze s klerikalci, pa ne bo šlo. Ni je več mogoče izbrisati. Cilj obojih je enak — boj proti socialističnemu pokretu, in za ta boj iščejo skupnosti. Klerikalci skušajo zatajiti “komuniste”, in slednji bi radi zatajili klerikalce, ampak je že prepozno.

Kakor “uredniki” klerikalnih listov, tako tudi uredniki “jugoslovanskih” komunističnih listov nimajo prav nobenega čuta poštenja. Z enako lahko vestjo zapišejo še tako veliko laž, kakor ubije ropar človeka, ki ni na ukaz dovolj naglo dvignil svojih rok. Pokvarjene, degenerirane nature!

Mi smatramo “Chas. Novaka” za neodgovoren, prostitutran karakter, kakršnih ni mnogo niti med takozvanim “lumpenproletariatom”. Polemizirati s takim človekom je bedastoča. V kolikor se z njim pečamo, se pečamo radi drugih delavcev, da jih taki brezvestneži ne zavedejo ali spravijo v nesrečo. Ob enem se moramo pečati z njimi raditega, ker je naša naloga in dolžnost pokazati agente provokatorje za to kar so — za močerade v delavskem gibanju.

Kadar pišemo o teh ljudeh, ki se na nesrečo komunističnega gibanja imenujejo “komuniste”, nikoli ne pišemo proti tistemu delavstvu, ki je združeno v moskovski internacionali iz poštenih nagibov, kajti provokatorji ki delujejo v nji pod krinko komunističnih agitatorjev, so ji ravno tako v škodo kakor so v škodo celotnemu delavskemu pokretu. Kadar se agentje provokatorji primerjajo Marksu, Engelsu in Leninu, vselej oskrunjuje imena teh revolucionarjev, mislecev in

borcev. Pritepenec, ki ni nikdar ničesar storil za delavstvo, ki ni sposoben biti drugega kakor pritepenec, išče službe kjerkoli že najbolj rabijo take karakterje. In rabijo jih kapitalistične agenture — zakaž, to ni treba več pojasnjevati, ker so skušnje zadnjih let dovolj zgovorne.

“Komunisti ne zakrivajo svoj značaj”, pravi “D.S.” z dne 25. februarja, potem pa pojasnuje, zakaj ga skrivajo in zakaj je “D.S.” v seznamih ameriškega časopisja zabeležena pod enako rubriko (“independent”) kakor skoro vsi kapitalistični listi. Pravi, da so oni odkrito priznali svoje glasilo kot list kom. stranke Amerike, do čim Proletarec nima poguma to napraviti.

Importiranemu agentu reakcije je znano (toliko razuma najbrž še ima da se je o tem lahko poučil), da je Proletarec pričel izhajati kot socialistični list, da je v seznamih ameriških listov od nekad označen kot socialističen list, medtem ko je bila “Slovenija” kupljena na način KI SE GA NE UPATE POJASNITI, se delala pred ameriški bizniškimi firmami kot nedelavski list in se razglašala v seznamih za “independent”. Šele na pritisk “Proletarca” je Chas. Novak označil na prvi strani “D.S.”, da je glasilo delavske (kom.) stranke. In to je storil šele dve leti potem ko je postala iz reakcionarnega “komunistični” list.

Med krogi W. P. nima “D. S.” nobenega ugleda in W. P. jo dolgo časa ni niti označevala za svoj list. Hrvatska sekcija W. P. jo je kupila nekoliko zato ker se je nekaterim izplačalo (glej “Novi Svijet”, ki je pisal o brezprimerni korupciji v pogledu te kupčije), glavni namen pa je bil boj proti “Proletarcu”, kajti če bi se “zmajem” pri D.S.” posrečilo ugonobiti “Proletarca”, bi bilo konec kapitalizma. Za tak špas se pa izplača izdati par tisočakov!

Nam je žal prostora, ki ga porabimo vsled takega prodanca in provokatorja kakor je “Chas. Novak”, ampak dokler bodo te vrste tipi mogoči, se moramo od časa do časa pečati z njimi ne radi njih samih, ampak radi drugih. Poudarjamo, da “Chas. Novak” nima in ne bo imel moči dokazati, da ni importiran agent provokator. Ni bil aktiven v delavskem gibanju drugače kakor na pustolovski način. Ni se preživljal s poštenim delom. On ne žrtvuje za delavsko stvar ničesar. Svoje “centke” taki tiči drže! Ni bil član nobene delavske stranke dokler ni postal “komunist”. V par mesecih je požrl vse marksistično znanje in postal je “učenjak” brez primere. Več o njem lahko povedo tisti, ki so ga učili in najeli in mu dali navodila za njegovo “revolucionarno delo”, ako nočejo molčati kot molči on.

Naseljevanje v Argentino pojema.

V letu 1925 je prišlo v Argentino 33,311 naseljencev manj kakor leta 1924. L. 1924 je prišlo v Argentino 118,828 naseljencev. Italijani so na prvem mestu, Španci na drugem. Iz tega nazadovanja se sklepa, da Argentina za naseljence ni privlačna dežela, kakor nobena južnoameriška republika.

Največ “znajo” o socializmu govoriti tisti, ki ga ne poznajo.

Zmaga delavstva v Sloveniji.

Delavstvo v Jugoslaviji, posebno v Sloveniji, se že dalj časa močno giblje v smeri enotnosti in prvi rezultat tega gibanja je bil zedinjenje strokovnih organizacij razredno zavednega delavstva v "Združeno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije". Vse socialistično in velika večina bivšega komunističnega delavstva je zedinjeno v novi Zvezi. Le mala skupina "komunističnih" pustolovcev, ki je najbolj vpila za "enotno" fronto, je nasprotovala enotnosti in sedaj napada zedinjeno organizacijo. Delavstvo se ne ozira nanjo.

Dne 8. februarja t. l. so se vršile v Sloveniji volitve v Delavsko zbornico. Kampanja je bila dolgotrajna in vroča. Pet skupin je imelo svoje liste kandidatov. Časopisje je bilo polno agitacijskih spisov, shodi se se vršili dan za dnem, običajnega obmetavanja z blatom tudi ni manjkalo. Zedinjeno zavedno delavstvo je postavilo svojo listo v imenu "Združene delavske strokovne zveze Jugoslavije" (ZDSZJ.), kateri je načeljeval s Svetek. Dobila je nad polóvico mandatov. Druga najjača skupina so klerikalci. Bernotova socialno-demokratska lista je dobila dva mandata.

Ljubljanski "Delavec" poroča o izidu volitev v Delavsko zbornico v Sloveniji sledeče:

Volilnih upravičencev je bilo	75,106
Dostavljenih volilnih kuvert je bilo	64,556
Glasovalo je skupaj	56,681
Od teh je oddalo glas za listo ZDSZJ. (Svetek) ..	29,344
Za klerikalce (Terseglav)	15,107
Za demokrate in narodne socialiste	8,359
Za radičevce (inž. Debelak)	1,020
Za Bernotove razkolnike	2,495

Mandatov odpade na našo listo 27, klerikalce 14, demokrate 7, Bernotovce 2 in na radičevce pa nič.

Izvoljeni so torej sledeči naši sodrugi: France Svetek, tajnik; Ivan Makuc, upravnik; Josip Ošlak, tipograf; Franc Pliberšek, rudar; Franc Ravnik, žeb-ljar; Aleksander Trškan, kotlar; Alojz Sedej, uradnik; Rado Čelešnik, uradnik; Martin Plankar, strojnik; Franc Dolinar, rudar; Ulrik Vospernik, natakar; Jurij Arh, strokovni tajnik; Joža Golmajer, strokovni tajnik; Ivan Kruschitz, strugar; Andrej Bradeško, strok. tajnik; Karol Podbršček, kurjač; Lovro Jakomin, čevljarški pomočnik; Anton Prezelj, kroj. pomočnik; Ignac Mlinar, predil. delavec; Štefan Matjašič, miz. pomočnik; Franc Kuder, rudar; Emanuel Janežič, klepar; Franc Vrhovec, zidar; Mici Ajdišek, delavka; Franc Bučan, mizar; Edo Hrišl, strojnik; Vincenc Zajc, usnjar.

Če je bilo treba še kakega dokaza, da vodi separatistično sektaštvo v poraze, enotno nastopanje pa v sijajne zmage — te volitve so ga podale.

Ob obletnici težkega poraza, ki so ga utrpele delavske liste lani 8. februarja pri državnozborskih volitvah, praznujemo letos zmago, ki je presenetila vse nasprotnike.

Za nas ta zmaga ni prišla nepričakovano.

Ona ni prišla sama od sebe, temveč je bila plod enotnega vztrajnega dela v strokovnih organizacijah. Že pokrajinski kongres Strokovne komisije, s katerim smo to volilno borbo otvorili, je pričal, da so čaši najtežjih preizkušenj za nami in da naše delavstvo zopet vstaja.

Nasprotniki so skušali takrat z zlaganimi časopisnimi poročili naš uspeh omalovaževati, pa so varali sami sebe, kakor se je pokazalo.

Mi smo videli že na kongresu, da smo na pravi poti, ko gradimo, ne meneč se za blatenje razkolniških obrekovalcev, enotne strokovne organizacije, z njimi pa v bližnji ali daljni bodočnosti, enoten delavski pokret.

***

Upton Sinclair, socialistični kandidat za governerja v Californiji.

Socialistična stranka Californije je na svoji konvenciji, ki se je vršila koncem februarja v San Franciscu, nominirala za svojega governerskega kandidata znanega pisatelja Upton Sinclairja, ki je nominacijo sprejel in obljubil sodelovati v kampanji z vsemi svojimi močmi.

Upton Sinclair je član socialistične stranke že dolgo let. Je eden najproduktivnejših ameriških pisateljev, ki pa ne piše samo takozvana popularna dela, ampak razprave, katerih je poslednje čase zopet nekaj izšlo v knjigah. Naprimer o šolstvu, umetnosti v službi dolarja in par drugih.

Za podgovernerico Californije je konvencija nominirala sodruginjo Leno Morrow Lewis. Socialistična nominacija za načelnika californijskega vrhovnega sodišča je ponudena losangelskemu sodniku Ben Ryckmanu.

O nominaciji Sinclairja za governerskega kandidata je pisalo vse časopisje v Californiji in vest o nominaciji so prinesli vsi ameriški dnevnik.

***

Lista socialističnih kandidatov v Pennsylvaniji.

Socialistična stranka v Pennsylvaniji je na potu navzgor, najsibo v naraščanju članstva ali v aktivnosti. Socialistični listi "New Leader" (New York), "American Appeal" in "Reading Labor Advocate" (Reading, Pa.), so precej dobro razširjeni med pennsylvanskim delavstvom. Poleg angleških imajo v Penni veliko cirkulacijo tudi narodnostni socialistični listi, in relativno med prvimi je naš "Proletarec".

Na prošli konvenciji soc. stranke Pennsylvanije se je sklenilo izrabiti letošnjo volilno kampanjo v polni meri za socialistično vzgojo in propagando. V razne urade so bili nominirani sledeči sodrugi:

Cora M. Bixler, Lancaster, za zveznega senatorja.

John W. Slayton, Pittsburgh, za governerja.

Harry E. Close, Philadelphia, za podgovernerja.

William J. Van Essen, Pittsburgh, za tajnika notranjih zadev.

Vsi ti kandidatje so dobri govorniki in splošno znani med delavstvom v Pennsylvaniji. Z agitacijo se prične takoj.

V Readingu, Pa. kandidira za poslanca v legislaturo James H. Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije. Stranka ima svoje kandidate v legislaturo tudi v drugih okrajih. Sodrugi v Readingu hočejo da pride Maurer v legislaturo in bodo v ta namen podvojili agitacijo. Članskih znamk je bilo v okrožju Readinga razpečanih od 1. januarja naprej več kakor vse prošlo leto skupaj.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KLUB J.S.Z. V PITTSBURGHU IN NJEGOVE TEŽAVE.

PITTSBURGH, PA. — V našem mestu se bo dne 1. maja to leto pričela konvencija ameriške socialistične stranke, za katero se delajo velike priprave. Letos bodo kongreshe in v mnogih državah governerske volitve. Socialistična stranka bo šla v volilni boj s svojo listo in v tem se bo njena kampanja razlikovala od kampanje l. 1924. V Pennsylvaniji imamo poleg socialistične tudi Labor Party. Socialisti so s to Labor Party pripravljene sodelovati, dokler se popolnoma ne združi z našo stranko.

Medtem ko pokazuje soc. gibanje v Penni, pa tudi v Pittsburghu, precej več življenja kot pred letom dni, se slovenska naselbina v Pittsburghu v tem oziru ne more nič kaj pohvaliti. Klub št. 131 JSZ. v tem vele-mestu jeklarske industrije je bil organiziran pred letom dni. Tukajšnja slovenska kolonija ni majhna, ampak socialističnemu gibanju ni bila naklonjena niti v najbolj gorečih časih socialističnega pokreta v slovenski delavski javnosti. Vendar pa je svoječasno imela že aktivnejši klub kakor je danes.

Klub št. 131 ima dobre člane in bi lahko precej storili za socialistično stvar, če bi živeli bolj skupaj — ne pa tako oddaljeni drug od drugega. To je naša edina napaka. Ako klub ni dovolj aktiven, je nesposoben vzeti vodilno mesto v naselbini in tako ohranijo kontrolo nad javnim življenjem naselbine nazadnjaški elementi.

Med najaktivnejše člane kluba št. 131 spada s. John Ban, ki je tudi tajnik kluba. Ali samo par aktivnih članov za tako naselbino ni dovolj. Vsi člani se naj zavzamejo, da bodo v tem letu redno prihajali na seje in storili vse, da postane pittsburški klub eden izmed najdelavnejših v JSZ.

Ob tej priliki naj bo sporočeno, da se bodo v bodoče seje kluba št. 131 JSZ. v Pittsburghu vršile vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva "Združeni Slovani" SNPJ. v Kranjsko Slovenskem Domu.

Sodrugri in somišljeniki v Pittsburghu, utrdimo naš klub s tem da postanemo aktivnejši, razširimo "Proletarca" in druge socialistične liste ("American Appeal", "New Leader" in "Reading Labor Advocate") ter dopisujemo v "Proletarca". Iz Pittsburgha je v Proletarcu premalo dopisov. Brez tiskane agitacije ne bomo vzbudili zanimanja za klub in naše glasilo. Torej naprejš!

Član kluba št. 131 JSZ.

DILETANTSKEMU OSOBU DRAMSKEGA ODSEKA KLUBA ŠT. 1 V CHICAGU.

Zadnje skušnje za igro "Hlapci" se bodo vršile v ponedeljek dne 8. marca in v četrtek dne 11. marca, obe na odru v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St. Tisti ki nastopijo v prvem dejanju naj bodo na odru točno ob 8. zvečer; tisti ki nastopijo samo v četrtem, naj bodo na mestu ob 9. To velja za oba datuma.

SODRUGI, JAČAJTE JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO ZVEZO!

POROČILO O SNEŽNEM PLAZU V SAP GULCHU, UTAH.

BINGHAM, UTAH. — Utah ni dežela snega in niti v gorah ga ne zapade veliko. V dolini Jordan, po kateri teče sveta mormonska reka istega imena, sneži malokdaj. V tem teritoriju je tudi Salt Lake City, ki je glavno mesto države Utah. V Salt Lake City ne sneži pogosto, niti nima hude zime, oziroma če pride, je izreden slučaj. Okolica mesta je gorata; ne samo okolica, ampak velik del površine te dežele tvori govorje.

V Utah je mnogo kovinskih rudnikov; tudi premo-govnikov ni malo. Izmed kovinskih so na prvem mestu bakreni in svinčeni rudniki; bakrena in svinčena ruda vsebuje po nekaterih krajih tudi precej zlata, cinka in srebra. Slovencev je bilo posebno pred leti mnogo vposlenih v kovinskih rudnikih; ker delo v njih ni stalno, niso nikjer imeli stalne kolonije. Večina slovenskih rudarjev tega okrožja je svoječasno spadala k podpornim društvam v "šmelcarskih" krajih (Midvale, Murray, Tooele). Sedaj se je število društev pomnožilo in se nahajajo že v vsaki "majnarski kemp", kjer je dovolj naših ljudi. Dela v rudnikih v Utah so bila smatrana od nekdanj za nevarna, ker se država ni dosti brigala za varnost rudarjev. Posebno Bingam Canyon je bil v tem oziru na slabem glasu. Amerikanci (večinoma Mormonci) so se izgovarjali na "Avstrijce" (Ličane), češ, da so oni pokvarili delo. Na Alt, ki je na sprotni strani doline, je bilo boljše, toda tamkajšnji rudniki še nikoli niso potrebovali mnogo delavcev; ob enem ni na Alt nobene stalnosti; na Park City je nekoliko boljše. Naše glavno rudniško mesto je Bingham Canyon, ki je postalo v časopisju slavno v medvojnem času radi vojne med Srbi in "Avstrijci". Ličani in drugi pravoslavni "Avstrijci" so bili za "Srbe", katoliški "Avstrijci" (Hrvatje) so bili pa za Franjo Josipa in Avstrijo. Končno so oblasti "Avstrijce" izgnale iz mesta in svet je bil za Bingham Canyon rešen.

Dne 17. februarja se je v bližnjem Sap Gulchu dogodila velika katastrofa, s katero je ameriški svet zopet zvedel za nas. Snežni plaz je zasal malo rudarsko selišče in ogrnil vse okrožje z grozo pretečih elementov. Snežni plazi tu niso običajni; dogode se tu in tam brez večjih posledic. Le na Alt so večkrat zahtevali človeške žrtve, drugod redkokdaj.

Naj malo opišem tukajšnja rudarska selišča. Koče posameznih družin in pečlarskih skupin so blizu šah-tov, oziroma vhodov v rudnik. Vsaka "kempa" ima tudi običajne "boarding havze". Velikost teh je odvisna od velikosti rudnikov. V nekaterih slučajih so ti "havzi" kompanijska posest, v drugih privatna. To niso nikakršni udobni hoteli ali "rooming havzi" kakršni se dobe po mestih (Salt Lake City), ampak prostorne hiše s posteljami druga poleg druge po vsem prostoru, nekateri pa so pregrajeni v sobe, kar je s stališča snage velike vrednosti. Higiena ni najboljša v takih board-ing havzih, hrana pa navadno ni slaba. Te vrste selišče je bilo pred plazom dne 17. feb. t. l. tudi sap Gulch. Snežni plaz ga je pokril ob 9. zjutraj. Rudarji ki so imeli šihht po dnevu, so bili varni, ali oni s ponočnega šihta, ki so se ravno plegli, so bili pod plazom skoro vsi zadušeni ali pomečkani. Votlo bobnenje in piš je

bilo prvo znamenje, ki je naznanjalo plaz. Čez nekaj momentov je bil že nad hišami in beg je bil skoro nemogoč. Samo nekaj oseb se je moglo pravočasno toliko umakniti, da jih ni podsulo in neslo s seboj. Plaz se je ustavil na koncu selišča blizu kompanijskih uradov.

Med zasutimi je bil tudi Slovenec Frank Moneta, katerega so dobili ven mrtvega. Poleg njega so žrtev plaza tudi trije Hrvatje. Okrog petnajst hiš, med njimi dva boarding havza, je pokril ta plaz. Ko to pišem, so izkopali 39 trupel, 50 ljudi pa so dobili ven živih iz snežne grobnice.

Prizorov, ki so se dogodili ob tej katastrofi, mi je nemogoče popisati. Po plazu je vladal nekaj čas čuden mir, ki so ga motili le votli glasovi ranjencev v zasutih hišah. Snežna megla je kmalu podela, toda iz globin je pričel prodirati dim in še večji stok bitij, ki so se nahajala živa/zakopana v snegu, ruševinah in ognju. Prevrnjene peči v stlačenih, zasutih in s temeljev odnešenih hiš so povzročile ogenj. Les je gorel kolikor je dopuščal zrak. Zasuti stanovniki tej grozi niso mogli izbegniti, in če si morete to predstaviti, boste vedeli, zakaj je take prizore nemogoče popisati.

Kakor hitro se je raznesla vest o nesreči, so pričeli na lice mesta prihajati rudarji in drugi ter pričeli z rešilnimi deli. Obupni kriki na pomoč so jih podžigali k delu. Odkopavati hiše izpod plasti snega ni lahko delo. Razun tega je nagajal dim, ki se je valil iz gorečih hiš skozi sneg.

Vsega snega in ruševin še niso prebredli ko to pišem. Domnevajo, da vseh zasutih ne bodo dobili do pomladi, ko se staja sneg. Število zasutih je bilo okrog sto. — F. K.

PREMOGARSKA UNIJA V W. VA. — STAVKOKAŠKE TENDENCE. — UMAZANA TATVINA "D. S."

PURSGLOVE, W. VA. — V tukajšnji okolici je precej slovenskih stanovnikov. Odvisni so od zaslužka v premogovnikih. K U. M. W. of A. spadajo vsi, razen peščice, katera se je izneverila in se podala na delo v neunijske rove v upanju, da bodo tam "boljše zaslužili". Baroni jim plačajo po 45c od tone; ker v neunijskih rovih ni paznika, pri vagi, ki bi imel na skrbi interese premogarjev, jim kompanijski ljudje lahko pri vsaki toni ukradejo par sto funtov, kar se navadno dogaja. Plača je na ta način avtomatično znižana, ampak neorganizirani rudarji morajo potrpeti, ali pa zapustiti delo.

V unijskih rovih plačajo 62.07c od tone. Pa vzlic temu se dobi precej takih ki pravijo: "Ej, kaj! Skebat bom šel, mi vsaj ne bo treba plačevati članarine uniji in moža pri vagi."

Verjamem, da jim ne bo treba. Še marsikaj drugega jim ne bo treba. Približali bi se onim časom, ko so rudarjem po njih trudapolnim delu naravnavali kosti z bičem.

Ne delavec, ne govori v takem tonu o organizaciji, brez katere bi bil še danes suženj in podložnik kakor si bil, dokler še nisi ničesar vedel o organizaciji. Ne nazaj, ampak korak naprej pojdi. Organiziraj se ne samo strokovno, ampak tudi politično. V Pursglove imamo socialistični klub, ki je tukaj radi nas in za vas. Če si razredno zaveden, če si borec in spoštuješ samega sebe in svoj stan, pridruži se mu in bori se pod zastavo naše stranke za svoje pravice. Seje tega kluba se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu pri sodrugu Joe Maslo.

V tej okolici je veliko Hrvatov, ki se nazivajo za komuniste. K Workers Party pa jih pripada samo okrog deset, kar jim daje jako slabo spričevalo. Ali vzlic dejstvu, da ni član, bo na vprašanje, kaj je v politiki, odgovoril: Já, brate, sam komunist. Ili misliš da sam u kapitalistički partiji, kako što je slučaj z vama socialistima?

Pa te ima v žaklju. Dve stranki sta v Ameriki. Socialistična, v kateri so kapitalisti in nekaj Slovencev, ter komunistična, ki jo tvori naša hrvatska bračo. Pitam ga ja, za koga si glasao kod zadnjih izbora, pa odvrne, da za socialiste gotovo ne! Torej na vsak način za kapitalistične kandidate. Zakaj? Takoj vam pojasnim.

L. 1924 je bilo na glasovnici v tej državi označenih pet strank: republikanska, demokratska, socialistična, Farmer-Labor in American Party. Vzlic velikemu številu "komunistov" jih v W. Va. ni toliko da bi mogli "sačinjavati partiju". Socialistična in Farmer-Labor sta imeli v vse urade skoro ene in iste kandidate. Ostale tri liste so bile strogo kapitalistične. Ker se "komunisti" ne strinjajo z nobeno omenjenih delavskih skupin in ker so v glavnem šli (tisti ki imajo volilno pravico) vseeno na volišče, so morali oddati svoje glasove eni ali drugi kapitalistični stranki, zato da "porazijo" socialistično.

Našim "komunistom" ni zameriti za tako postopanje. Pred volitvami jih je obiskal njih vodja Chas. Novak in kaj mislite, kaj je govoril? Komunisti niso imeli svojih kandidatov, torej ni mogel agitirati zanje.

Agitiral pa je proti socialistom, kar jasno pokaže da služijo take vrste voditelji interesom kapitalizma in izdajajo delavstvo.

O socialistih jim je dejal da so kakor lačni psi. Kar Wall Street pomeče kosti ven, jih pograbiyo socialistični psi. Njegovi slušatelji, ki so jih zapeljali že drugi pred njim, se na tak način fanatizirajo tako, da na dan volitev agitirajo proti socialistom za kapitalistične stranke.

Mojs tri so ti ljudje v kolektah. Kolektajo ne samo za "Radnika", ampak tudi za "Del. Slovenijo", politične jetnike v deveti deželi itd. Vse kolekte pa si prisvoje Chas. Novaki kakor jim bolj paše. Če kdo misli da "D. S." ne postopa tatinsko, naj mu služi v dokaz sledeči dogodek:

Geo. Rupčić je v prvih dneh januarja pobiral pristovoljne prispevke za mednarodno delavsko obrambo (v prid plitičnih jetnikov—labor defence). Nabral je v ta namen trinajst dolarjev 67c (\$13.67). "Delavska Slovenija" z dne 14. januarja pa je pod naslovom "Za razširjenje 'D. S.'" na zadnji strani pod posebno sliko priobčila izkaz prispevateljev tako kakor da so dali za "D.S." in ne za obrambo političnih jetnikov. Vsota je bila izkazana v omenjeni "D. S." iz Jere, W. Va.

Ali ni to goljufiv način, potom katerega beračijo za svoj list? To ni samo predrznost, ampak naravnost goljufija, ki je v delavskemu gibanju neodpustljiva.

Pozdrav vsem razredno zavednim delavcem. — John Vitez.

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10 dopoldne v Slovenskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih! **TAJNISTVO.**

Ako vam je kaj ležeče na tem, da se "Proletarca" poveča, agitirajte, da se število njegovih naročnikov poveča.

SLOVENSKI DELAVSKI DOM V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Dne 16. aprila bo deset let, od kar se je pričela tukaj akcija da se v naselbini zgradi Slovenski delavski dom. S kampanjo so pričeli razredni zavedno delavci in vztrajajo skozi vseh deset let ter bodo vztrajali, dokler ne bo cilj dosežen. Skoro vsi pionirji so še zraven in pridružilo se jim je mnogo drugih; vsi sedanji sodrugi pomagajo vsaki po svojih močeh da dobi naša naselbina svoj delavski dom.

V desetih letih akcije za Slovenski delavski dom se mora našim vrlim delavcem priznati, da so napravili že velike korake. Prvotno so ustanovili v ta namen Waterloo klub, ki je imel različne odseke. Njegov namen je bil pomagati v agitaciji za čimprejšnjo uresničenje zgradbe, ki bi nosila ime "Slovenski delavski dom". Prirejal je veselice in deloval na druge načine, da pripomore ustanovi do gmotnih sredstev. Ali nastale so neprilike z imenom kluba. Težko je bilo dobiti dovoljenje za prirejanje veselic, zato je bil Waterloo klub reorganiziran v "Zvezo kulturnih društev", kar je stvari in namenu veliko bolj odgovarjalo kakor prejšnjo ime.

Odsek naprednih žena, ki je del Z. K. D., zbira

sredstva za opremo Doma in ima v ta namen zbrano že lepo vsoto. Kakor drugi, zasluži Odsek naprednih žena vse priznanje za svoje delo.

Vzorno aktiven je tudi dramatični odsek "Anton Verovšek", ki veliko stori za čim prejšnje uresničenje Slov. delavskega doma. Prireja igre kolikor v danih razmerah največ more in vse to delo vrši v prid našega bodočega kulturnega zbirališča. Na polju dramatike ima lepe uspehe; žal, da radi neprimerne odra ne more vpriporiti vse kar bi s svojimi izbranimi diletantskimi močmi lahko predstavil tukajšnjemu občinstvu.

Imamo tudi pravo pevsko društvo, znano pod imenom "Jadran", v katerem so dobri, izvežbani pevci. "Jadranovi" nastopi na koncertih so prvovrstni. Njegovi člani niso samo dobri pevci ampak tudi zavedni delavci. "Jadran" je eden izmed odsekov Z. K. D., ki v polni meri vrši svojo dolžnost.

Korporacijo Slov. del. doma tvorijo razna društva in posamezniki; podvzetje je delniško. Z. K. D. in direktorij S. D. D. sodelujeta v popolni harmoniji za skupen cilj. Na prošli seji obeh organizacij je bilo zaključeno, da se izda spominsko knjigo, katera bo vsebovala zgodovino dela za Slovenski delavski dom v Col-

NAŠA PRVOMAJSKA IZDAJA.

"Proletarec" izide vsako leto za Prvi maj v slavnostni obliki in zelo povečanem obsegu. Majske izdaje "Proletarca" so največje publikacije te vrste v jugoslovenskem delavskem časopisju.

Uprava tega lista je zaključila izdati, kakor vselej doslej, tudi letos prvomajsko številko "Proletarca", katera bo posvečena raznim aktivnostim našega delavstva in J.S.Z. Kakor je bila bogata na vsebini lanska prvomajska (jubilejna) številka "Proletarca", ki je vsebovala med drugim mnogo spisov zgodovinske vrednosti, tako bogato bo urejena tudi letošnja.

Sotrudnikom po naselbinah, kateri bodo prispevali za prvomajsko številko, sporočamo sledeče:

Spis naj ne bo samo agitatoričen, ampak informativen. Poda naj sliko aktivnosti na prosvetnem in drugih poljih dela v naselbini. Navedite seznam društev, ki so aktivna na kulturnem polju. Kdo jih kontrolira; kdo jih podpira; v koliko je naselbina zainteresirana v delavskem gibanju.

Važnost naj se posveča opisom socialističnih aktivnosti. Kedaj je bil v naselbini soc. klub ustanovljen; kdo so bili ali so sodrugi, ki se najbolj trudijo za socialistično agitacijo. Kakšne funkcije vrši socialistični klub poleg agitacijskega dela. In na vsa podobna vprašanja najdete odgovor.

Ne pišite člankov, ampak pošljite opise, ki bodo vsebovali odgovore na prej navedena vprašanja. Če se boste ravnali po teh nasvetih povsod, bo letošnja prvomajska številka "Proletarca" ogledalo aktivnosti naših klubov in aktivnosti ameriških slovenskih delavcev. Zanašamo se na vaše sodelovanje. Ne pustite, da bi vaša naselbina ne bila zastopana v tej izdaji.

In končno, agitirajte, da doseže cirkulacijo, kakor jo taka revija zsluži. Cene iste kakor lansko leto. Naročite jo po več izvodov skupaj.

Posamezen iztis stane	8	.25
10 iztisov		2.30
25 iztisov		5.50
50 iztisov		9.50
100 iztisov		17.00
250 iztisov		37.00
500 iztisov		65.00
1000 iztisov		100.00

Vsa naročila morajo biti v uradu "Proletarca" najpozneje do 16. aprila. Društva bodo gotovo, kakor druga leta, tudi letos naročila primerno število prvomajske številke "Proletarca". Kjerkoli mogoče, naj sodrugi gredo okrog delavcev in jih pridobe, da si naroče enega ali več izvodov prvomajske izdaje. Njihova imena in naslove napišite točno na pole in jih pošljite nam.

Ker smo za pokritje stroškov tako obsežne izdaje odvisni tudi od oglasov, apeliramo na sodruge in somišljenike, naj nam pripomorejo tudi v tem oziru do boljšega uspeha. Vse informacije glede oglasov daje upravništvo "Proletarca".

Klubi, ki žele imeti svoje slike v prvomajski številki "Proletarca", naj jih pošljejo najpozneje do 12. aprila. Cena slikam za celo stran je \$18, pol strani \$10. Klišeje plačamo mi. Ker so strani "Proletarca" večje kakor strani "Ameriškega družinskega koledarja", priporočamo, da dajo klubi svoje slike rajše v prvomajsko številko "Proletarca", posebno še zato, ker bo ta izdaja posvečena JSZ. in njenim klubom.

Kdor čitateljev ima kakšne slike, ki se nanašajo na industrialne razmere (npr. slike iz zadnje stavke antracitnih premogarjev) v naselbini, naj jih pošlje. Na željo jih pošiljatelj vrnemo. Pošljite nam slike tudi aktivnih posameznikov, ki so že dolgo delavni v našem gibanju. Nadalje sedanje odbore konferenc JSZ., slike z naših shodov in podobno.

linwoodu, slike društev in klubov ter posameznikov, in ob enem bo vsebovala imena in opise društev ter imena posameznikov. Knjiga bo, samoobsebi umevno, izdana z namenom pridobiti za Dom novih gmotnih sredstev. To bo doseženo, ako ji trgovci naklonijo oglase; drugi način, ki se ga bo vporabilo, je, napraviti seznam slovenskih stanovnikov v Collinwoodu in deloma tudi iz drugih krajev. Kdor hoče biti v tem seznamu vpisan, bo plačal \$1.

Društvam, katera so aktivna pri delu za S.D.D., priporočam, naj se dajo za to knjigo slikati, kajti knjiga bo za našo naselbino zgodovinskega pomena. Redke so naselbine, v katerih bi se resno zavzeli za gradnjo delavskih domov, in v tem oziru je Collinwood pravzaprav nekakšna izjema, na katero smo lahko ponosni.

Na omenjeni seji je bilo zaključeno opomniti delničarje na zaostale obveznosti v znesku okrog \$5,000. Priporočam, da sodelujete s tozadevnimi kolektorji, oziroma da prizadeti poravnajo svoje obveznosti v interesu skupnosti.

Na letošnjem občnem zboru S. D. D. je bil sprejet načrt za stavbo, kateri je eden najboljših kar nam jih je bilo predloženih. Dom, zgrajen po tem načrtu, bo povsem odgovarjal potrebam naselbine. Direktorij ima od občnega zbora navodilo nadaljevati z delom in urediti vse potrebno za gradnjo. V gotovini ima S.D.D. \$25,000 in jako lepo prostorno stavbišče, vredno \$25,000, skupaj \$50,000. Z gradnjo se prične meseca aprila. Potrebujemo za začetek še kakih \$10,000. Kdor še ni delničar S.D.D., naj se požuri sedaj in pomaga odboru pospešiti delo. Na kakršen koli način more kdo nuditi kako sodelovanje, bo dobrodošlo. Slovenski delavski dom bo ne le navadna dvorana za veselice, ampak kulturno središče collinwoodske naselbine, in to mora imeti vsakdo na vidiku.

Meseca aprila, ko bomo na pragu uresničenja cilja naprednih collinwoodskih krogov, bomo obhajali slavnost desetletnice dela in bojev za S.D.D. Ker za take priredbe nimamo ene dovolj prostorne dvorane, smo najeli dve: Kunčičevo in Stančičevo.

Dokazov, da je nam Dom potreben je dosti in jih pozna vsak collinwoodski rojak, ki se zaveda važnosti take ustanove. Deset let dela je za nami, in sedaj smo blizu uresničenja — naš Slov. delavski dom je dosežen.

Obširnejše poročilo in program slavnosti meseca aprila bo pravočasno objavil pripravljalni odbor. Ob zaključku tega spisa prihajam pred vas ponovno z apelom: Kdor more, naj kupi še delnic! In sodelujte vsi, vsaki po svojih močeh, da bomo v bližnji prihodnosti imeli svoje kulturne priredbe, seje in zabave v svojem Slovenskem delavskem domu.

Joseph Presterl.

ČLANSTVU J. S. Z. NA CHISHOLMU.

CRISHOLM, MINN. — Klub št. 22 JSZ. bo imel svojo redno sejo v nedeljo dne 7. marca ob 10 dopoldne pri sodrugu Jos. Bavcu.

Sestanek bo važen, zato je potrebno, da se ga polnoštevilno udeležite. Privedite s seboj tudi simpatičarje, da pristopijo v klub, kajti čas je, da se na polju agitacije poprimemo živahnejše dela.

V interesu skupnega dela bi bilo, da se združijo z nami sodrugi in simpatičarji iz Buhla, ker bi v skupnosti lahko več storili kakor moremo sedaj, ko so moči razkopane.

Naj še omenim, da bodo na prihodnji seji volitve

novega odbora. Jaz sem prevzel tajništvo kluba začasno ker je stari tajnik odsoten.

H koncu še to, da imajo zavedni delavci v tej okolici priliko pokazati, koliko je med nami volje za pravo prosvetno in agitacijsko delo. Napredek je lepa beseda, ampak če je napredek samo v besedi, prav nič ne pomeni. Zavzemimo se, sodrugi, in delujmo, da bomo imeli v železnem okrožju saj eno močno, aktivno postojanko, kakršne imajo naši rojaki delavci po vseh drugih večjih naselbinah.

Joseph Bavetz.

IZ BIVŠEGA STAVKOVNEGA OKROŽJA.

FOREST CITY, PA. — Klicu za pomoč stavkujícím premogarjem na antracitnem polju so se odzvali naši rojaki po naselbinah v velikem številu. V pomožni akciji so sodelovali vsi, ki se zavedajo, da morajo delavci drugega podpirati v interesu skupnosti proti enotnim nasprotnikom. Boj delavstva je lahko uspešen samo ako je v borbi složno in ako mu stoji ob strani vse zavedno delavstvo z vsemi svojimi močmi.

Jugoslovanski socialistični klub št. 41 JSZ. v Clintonu, Indiana, je poslal naš klub št. 10 JSZ. preostanek veselice v vsoti \$57.25 z navodilom, da naj ta denar razdelimo med tiste stavkarje, ki so po našem mnenju najbolj potrebni pomoči.

Ker je bila stavka medtem končana, smo razdelili le del poslani vsote med rojake ki so bili v resnici potrebni pomoči. Ostalo vsoto v znesku \$22.25 pa smo poslali v podporo "Proletarcu".

Članom kluba št. 41 v Clintonu, kakor tudi vsem drugim prispevateljem izrekkamo za požrtvovalnost iskreno zahvalo in jih zagotavljamo, da bomo v enakih bojih enako lojalno vračali.

Za jugoslovanski soc. klub št. 10,

Joseph Pavšek.

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

Joseph Volk, Cleveland, O.	8
Rosie Jereb, Rock Springs, Wyo.	7
Anton Zornik, Herminie, Pa.	5
John Jankovich, Barberton, O.	5
John Teran, Ely, Minn.	4
John Kopriva, Raton, N. Mex.	4
Joseph Presterl, Collinwood, O.	3
John Krebelj, Cleveland, O.	3
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	3
Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill.	2
Christina Omahne, Clifton, Ind.	2
Anton Žagar, Chicago, Ill.	2
Mary Prašnikar, Harwick, Pa.	2
Louis Zajec, Milwaukee, Wis.	2
Michael Glad, Detroit, Mich.	1
Mary Udovich, Chicago, Ill.	1
Ludwik Ausec, Fairport Harbor, O.	1
Anton Garden, Bridgeport, O.	1
Peter Zmerzlikar, Scofield, Utah	1
Joseph Pavšek, Forest City, Pa.	1

Kino-filmska ljubezen.

Dottie: "John, ali me resnično ljubiš?"

John: "Seveda, ljuba moja."

Dottie: "Čemu se ti potem ne dvigajo prsa kakor ljubečim mladeničem v kino-igrah?"

IVAN CANKAR: "HLAPCI".

Joško Oven.

"Veliko jih je med vami, ki so nauka željni — tiste kličemo v svojo družbo; izpregledali bodo ter bodo spoznali, da katekizem ni vse učenosti začetek in konec, da je čas porušiti plotove, ki so jih postavili človeku duhovni in posvetni jerobi".

Ivan Cankar, "HLAPCI".

Malokdaj slišimo tu v Ameriki o tem velikem človeku. V kolikor nam je poznam, je tu in tam iz podlistkov v našem časopisju, in če bi ne bil mrtev, bi nam še toliko ne bil. "Proletarec" je veliko napravil, da seznanil slovensko delavstvo v Ameriki z enim največjim sinom našega naroda. Tudi je pred leti priobčil njegovo klasično delo "Hlapce Jernej in njegova

IVAN CANKAR.

pravica", kar je brez dvoma najboljšo delo v slovenski književnosti. Ali koliko jih je, ki so prečitali vsa njegova dela od "Erotike" do "Podob iz sanj"?

In vendar, kadar človek čita njegova skoro poeziji podobna dela, si nehoti zamisliti, kakšne višine bi bil dosegel, če bi bil naprimer rojen v kakšnem večjem narodu. Nekoč sem čital, že po njegovi smrti, — kako ga je primerjal neki pisatelj v domovini s poznanim francoskim novelistom Maupassant-om. Vsak narod ima svoje velikane. Voltaire, Rabelais, Shakespeare, ali ruski kolosus Dostojevski in mnogi drugi so veliki, in tudi mi, če ravno majhni, imamo svoje velike ljudi, kateri imajo še temvečje zasluge, ker so stradali vse svoje življenje. Ali izmed vseh teh naših stoji za rame večji naš CANKAR.

Samosvojen in samosvoj po peresu in stilu, bi mu bil podoben samo Francoz Anatole France — tudi so-

cialist kot Cankar, enaka fina ironija, isti kot pesem doneči stil.

Na ameriških slovenskih odrih je Cankar skoro tujec. Leta 1915 je bilo prvič vprizorjeno njegovo delo za našim odru v Ameriki, "Kralj na Betajnovi", in sicer pod avspicijo kluba št. 1 J. S. Z.

To dramo je ponovil klub št. 1 že štirikrat, trikrat v Chicagu in enkrat v Waukeganu, Ill. Klub št. 114 v Detroitu, Mich., je vprizoril isto dramo leta 1916 z dobrim uspehom.

Leta 1920 je takratni odsek kulturnih društev v Chicagu, vprizoril Cankarjevo satirično farso "Pohujšanje v dolini Šentflorjanski", katero je letos postavil na oder tudi klub št. 45 v Waukeganu.

O kakšnih drugih Cankarjevih priredbah med ameriški Slovenci nisem slišal, dasi je napisal globoko zamišljene stvari za oder, kot "Jakob Ruda", "Kralj na Betajnovi", da ne omenjam "Za narodov Blagor", ki je politična satira, ter je za naše občinstvo težko razumljiva, "Pohujšanje v dolini Šentflorjanski" in pa "Hlapci".

Spominjam se, ko sem še mlad poba čital "Hlapce", da so napravili velik vtis name — četudi nisem dela in časov tako razumel kot danes, ko gledam nazaj na tiste dobo. Brez dvoma so "Hlapci" najboljša karakterizacija puhlosti našega liberalizma ter klerikalne nadvlade na Slovenskem.

Ko je letos dramski odsek kluba št. 1 iskal primerno igro za proslavo petdesetletnice Ivana Cankarja, je izbral to igro, katera bolj kot vse druge njegove, kaže hlapčevstvo in neznačajnost, ki je ne samo last našega naroda, ampak vseh zemljanov.

"Hlapci" so drama v petih aktih. Vrši se v domovini po porazu zadnjega ostanka liberalizma na deželi, leta 1907—1910. Tiste čase je bilo med mladino in tudi tu pa tam med starini v našem učitelstvu precej upornega duha. Po zmagi klerikalcev se je začela bojna politika, — farovž proti šoli.

Učitelji, ki so razumeli položaj in kako spremeniti značaj in suktnjo, so ostali na mestih; upornike pa, ki se niso hoteli podvreči župniku in ne zatajiti prepričanja, so preselili v hribe, kjer niso bili nikomur nevarni.

To dobo je opisal Cankar v "Hlapcih". Glavni junak je učitelj Jerman. Skozi vseh pet dejanj se vrši borba med župnikom in renegati na eni, ter Jermanom in peščico njegovih privrženecv na drugi strani. Krescendo doseže Jerman v četrtem dejanju na ljudskem shodu, kjer izlije v svoj govor ves svoj stud in gnus nad hlapčevstvom. Drama je lepo zamišljena. Kdor čita samo konec tretjega dejanja, po obisku župnika pri Jermanu, bo videl proti kakšnim silam se je moral boriti Jerman:

MATI (Stopi k njemu): Glej, Franc, otrok moj: ni dolgo več... do svetega božiča, mislim... ko mi bodo zvonili na to zadnjo pot... usmili se mojega srca, in svoje duše se usmili... Glej, na kolenih klečim pred teboj — (Poklekne trudoma) ne zavrzi Boga!

Najdostojnejši način praznovanja petdesetletnice Ivana Cankarja bo, da napolnimo dne 14. marca dvorano Č. S. P. S. do zadnjega kotička.

POVEST BREZ IMENA IN UVODA. ROMANOPISEK BREZIMENA.

Praden nadaljujem moram povedati onim, ki ne marajo mojih modrosti, naj preskočijo ta roman ali kako bi mu dejal. Tisti pa, ki ne marajo ne mene ne mojih modrosti, pa bodo vseeno čitali in si vzeli k srcu, naj mi oprostite.

Siromašna para sem, še svoje hiše nimam. Kriv sem seveda sam, ker sem slab gospodar. Drugim vsiljujem svoje modrosti, sebi ne pomagam. Laž je gizdava, resnica pa je ponosna!

No, pa čemu uvod, pa še takšen! Ako misliš kaj povedati, povej hitro! Drugače bomo res mislili, da so le modrije.

Dobro. To vam je zgodba dvajsetega stoletja. Ni se vršila v naši nadvse napredni naselbini, ne v Chicagu in ne v Clevelandu, tudi ne nikjer drugod v Ameriki in sploh nikjer na naši ljubi zemljici . . .

A, že vem kam pes tace moli . . .

Dobro! Vršila se je tam na daljnem planetu Marsu. Zgodilo se je, da so imeli tam vse kakor na zemlji. Imeli so enake dele sveta z enakimi imeni. Vse iste narode kakor tukaj, med njimi tudi Slovence, prav takšne, kakršni so v tej solzni dolini . . .

I menda ja. Ej ti, jaz vem kam pes tace moli!

Je že dobro. Imajo tam, prijatelj moj, politične stranke kakor tukaj (tudi čiste) in gospodarske organizacije, podporne in vsakojake — prav tako kakor mi tukaj — čemu bi čas trafil s tem opisovanjem! Torej, dogodilo se je, da je imela neka tamkajšnja napredna organizacija svoje zborovanje v neki mali, neznamiti, toda jako napredni naselbini, blizu neke mlake, kakršnim pravimo tukaj jezero. Na Marsu pravijo jezeru mlaka. Ampak to naj nas ne moti. V napredni naselbini, sem dejal. Kamorkoli se ozreš v nji, vsenaokrog sam napredek: vidiš ga v hiši in na strehi, pod streho in v kletih, v žepih ga nosijo in pod kijkljami, po ulicah se izpodtikajo obenj in ga breajo z nogami. Prava epidemija napredka! Ni čuda, da so v vseh javnih in tajnih lokalnih nabiti plakati, ki naznanjajo: "Vsakdo, ki prinese čez mero napredka v ta prostor, bo deportiran na planet, ki je najbližje luni." (Ta nesrečni planet je naša zemlja, Bog nam bodi milostjiv!) Ali ta čudna prepoved ni izdala veliko. Fantje ga še sedaj nosijo na klobukih, dekleta pa na prsih in v lasih. Ženskam služi namesto škapulirja. O otrocih, ki so potomci teh naprednih staršev, niti ne govorim . . . Če vam povem, da celo na cestnih kandelabrih visi naprednost in da v straniščih iz lukenj ven kuka, no — ali ste si že predstavili sliko kako je z napredkom na planetu Marsu?

Ej, prijatelj, ti nekam meriš. Vem — pes tace moli . . . Dalje!

Dobro! Dogodilo se je, da je neka napredna skupina povabila iz drugega naprednega kraja starega naprednega govornika da bi pripovedoval o napredku. Povabili so ga, ker se je vršil veliki zbor velike napredne organizacije in je bil napredek visoko dvignjen. Torej, povabili so ga —

Čuješ, ti! Nič ne zavijaj!! Jaz že proketo dobro vem kam pes tace moli!

Dobro. Ampak resnično vam povem, da vse pasje tace na svetu našem in na Marsu ne morejo zakriti kar se je zgodilo v tisti napredni naselbini vpricho delegatov marsijancev —

Ali čuješ! Ti nas ne boš učil naprednosti!

(Hrup.) Ven z njim! . . . Počakaj . . . udari ga! Bingo. (Čuje se kakor da ropočejo stoli.) Uf-f-f. Nogo mu zlomi . . . Revolucija . . . (Nekdo ves goreč vprašuje: Kje, kje?) Pes garjavi . . . lump . . . fej . . .

Aj, aj, ta-la-ja . . . Pes tace . . . moli . . .

Pa pustimo to — bilo je itak na Marsu. Na zemlji se take stvari ne dogode, ker smo razumnejši in tolerantnejši, tudi naprednejši, kakor stanovniki na sosednem Marsu. Včasih res tudi pri nas nastane kaka zmešnjava, ki pa je samo lokalnega pomena.

Pazi se!

Dobro, dobro. Le še par minut, pa bom končal. Res, dogodi se, da pride tu ali tam kak zgagar, ki nas bi rad desorganiziral, kajti mi smo organizirani! Nikomur se do sedaj še ni posrečilo izvesti svoje zlobne nakane, kajti mi se držimo. Kjer je večina, tam smo mi. Na ta način moramo zmagovati. In zmagujemo na vsi črti. Verujemo v red. Le pridite na naše seje! Videli boste, kaj je vzornost in red. Kaj bodo reve na Marsu, ki so kronični pijančki, vsi betežni in imajo od alkohola uničen razum. Tam se pijani stepejo in potem skregajo. Nato pa vlačijo take prepire na seje skozi cele generacije. Parlamentarnega reda ne poznajo. Pri nas je vse boljše in človek sme biti ponosen, ker se je razvil na zemlji v tako dovršeno, skoro popolno bitje . . .

Glejte, kaj se je dogodilo na Marsu: V neki napredni marsijanski naselbini (najbrž je slovenska) so sklenili prirediti veselico in povabili nanjo vsakega, neglede na politično in versko prepričanje. Ko je nekdo to predlagal, se je dvignil v nasprotnem kotu drugi član iste organizacije, in slovesno zatrobil: "Pad-purraa!" Vidi se po dvoranah malo, ker je vsaka seja ob enem tekma kadilcev. Ozračje je polno tobačnega dima, da se le s težavo vidi skozi do nasprotne stene in do prostora kjer ima sedeti ali stati predsednik. O vsakem predlogu navadno debatirajo uro in pol, važne zavržejo v nekaj minutah.

Pri nas zemljanih je boljše, ker zborujemo tako preudarno, da je nam pohajanje na seje prava naslada in užitek. Člani se udeležijo seje natančno ob določenem času. Vedejo se mirno, pametno in dostojno. Naši predsedniki so večinoma častiljive, patriarhalne osebe. Na Marsu ne gledajo dosti čez se predsedniki plešati ali ne, glavno je, da imajo kaj pod palcem. Toda pri nas! Kako imenitno vodijo dnevni red! Ako izgubiš prisotnost duha, če počasi misliš, si izgubljen. Spomniš se kaj da bi rad povedal šele ko je seja zaključena. Na naslednji seji prečita zapisnikar vse kar se je govorilo in sklepalo dobesedno. Navadni ljudje, ki nimajo šol, to težko pojmujejo . . .

Vidiš ga! Že zopet pes tace —

Pa kulturno življenje?! Da, o tem bi se dalo mnogo povedati. Marsijanci naj se gredo solit s svojimi učenjaki in kulturo. Kadar se zopet približajo naši zemlji kakor so se predlanskem, jim bomo povedali kdo je purfel iznašel in vse take stvari. Ti butci nas bi morali videti v letih 1914—18, potem nam ne bi vsiljevali svoje kulture. Solnce ne pošilja zaman svojih žarkov na našo pukljasto krtino . . .

Vidiš, takole se govori, pa te ne bo nihče štrapičiral.

Oprostite, ravno se mi je jezik razvezal, pa moram nehati. Gotovo že čakajo name prijatelji. Pa ob drugi priliki, dragi sozemljani, in tedaj bomo obdelali marsijance z druge strani. Zdravi!

Girardska konferenca klubov J. S. Z. in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v Ohio.

V nedeljo 28. feb. se je vršila v Girardu peta redna konferenca soc. klubov in društev "Izobraževalne akcije JSZ." za državo Ohio. Otvoril jo je tajnik s. A. Garden iz Bridgeporta. Za predsednika je bil izvoljen s. Presterl iz Collinwooda, za zapisnikarja pa s. John Petrich iz Youngstowna in Kotar iz Warrena.

Udeležencev na konferenci je bilo 29. Zastopani so bili klubi št. 27 Cleveland, 49 Collinwood, 11 Bridgeport, 9 Power Point, 232 Barberton, 222 Girard, 243 Warren, 123 Maynard in št. 8 Triadelphia, W. Va.

Zastopnike so poslala sledeča dr. "Izobraževalne akcije": št. 5 in 147 Cleveland; št. 153 in 142 Collinwood; št. 48 Barberton in dr. št. 18 (SSPZ) Girard, O.

Med najvažnejše zaključke konference smatram sledeče: Indorsirala je akcijo za organiziranje nove konference med premogariji, to pa radi oddaljenosti med naselbinami, ki so zastopane v sedanji konferenci; Priporoča eksekutivi JSZ., da priredi kampanjo za nove naročnike "Proletarcu" in za pojačanje Zveze; izdajanje primerne literature za društva "Izobraževalne akcije" ter razprave o bodoči konvenciji socialistične stranke. Razprave o vseh so bile stvarne in živahne in lahko rečem da je bila ta konferenca vseskož uspešna.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Tajnik A. Garden; Jos. Presterl, organizator; nadzornika John Jankovich (Barberton) in John Petkovšek, (Girard).

V soboto, večer pred konferenco, se je vršil dobro obiskan shod, katerega je sklicala konferenca. Predsedoval mu je s. Garden, gl. govornik pa je bil s. J. W. Slayton iz Pittsburga, Pa. Shoda se je vdeležilo okrog 200 oseb. Po shodu se je vršila veselica, ki jo je aranžiral klub št. 222 iz Girarda. Na taj veselic je igrala mladinska godba, pevski zbor Ljubljanski Vrt pa nam je zapel par krasnih pesmi. — *Poročevalec.*

"POTVARJANJE ZGODOVINE". — PRIHODNJA PREDAVANJA V KLUBU ŠT. 1.

CHICAGO, ILL. — Dne 26. februarja po seji kluba št. 1 je v dvorani SNPJ. predaval s. Ivan Molek o potvarjanju zgodovine. V interesantnem slogu je pokazal navzočim, kakšna je zgodovina in kakšno so jo napisali takozvani zgodovinarji. Govoril je o zgodovini Slovencev kakršna je in kakršna je napisana, kar je bilo v tem predavanju zelo zanimivo poglavje.

Kakor prejšnja predavanja sodruga Moleka, bo tudi to objavljeno v "Proletarcu".

Prihodnja predavanja v klubu št. 1 bodo dne 19. in 26. marca, 23. in 30. aprila ter 28. maja, vsa v dvorani SNPJ. Imena predavateljev in predmete predavanj na prej omenjene datume sporočimo v kratkem.

Socialistično časopisje je faktor, ki je kapitalizmu najnevarnejši. Socialistični tisk kaže nevednim masam gnilobo sistema, ki izkorišča ljudske množice, in kaže mu pot iz tega sistema v socialistični družabni red.

VŠČIPCI.

Dolgočasna pritoženga.

Neki član Hrvatske Bratske Zajednice mi je dejal: Slovenci imate sedaj malo trubla. Ampak mi! Meseca maja bo imela HBZ. konvencijo v Clevelandu. Petnajst "komunističnih" agitatorjev potuje in agitira pri društvih za delegate katere je indorsiral sekcijski odbor (Zinić). "Narodnjaki" pri fašističnem "Hrvatskem Listu" agitirajo, Gršković agitira skupno s "komunisti, bivši in sedanji in predbivši odborniki agitirajo — vse za kontrolo nad HBZ. Ljudje so res požrtvovalni, ker se toliko mučijo da bi pomagali narodu. — *Pittsburška cekarca.*

Politika v kafani.

Zadnjič smo v neki kafani govorili o Ziniću. Nekdo je vpraševal, kaj je z denarjem, ki ga je nabral svoječasnno na shodih po deželi, na katerih je nastopal "zadnjič pred deportacijo". "Sedaj ga vidite zadnjič," ga je nekje tu predstavil predsednik shoda. Nato je govoril Zinić, za njim pa je predsednik apeliral za prispevke v fond za njegovo obrano. Nabrali so samo na tem shodu nad \$100. Kolektali so v separaten fond. Kuda in šta je onim novcem? — *Pittsburška cekarca.*

"Išče se!"

Progresivni blok SNPJ. je neznano kam izginil. Z njim sta izginila tudi njegova kuma Sepić in Hafner s škapulirjem. "Progresivni blok SNPJ." je lahko spoznati. Je zelo majhne, mršave postave, nosi pošvedrane čevlje in pomečkan klobuk. Kadi cigarete in prosti čas ubija s falsificiranjem dopisov, resolucij, manifestov in take ropotije. Komur je o njemu kaj znano, naj sporoči na naslov Rev. James Černe, Sheboygan, Wis. Za vsako točno informacijo izplača Rev. Černe od 5 do \$10 nagrade "D.S." — *Pika-Polonca.*

Bivši in bivši.

Bivši "komunistodžer" bivši pop in kraljevaš Gršković je ustanovil "Progresivni blok HBZ." zaeno z Zinićem in drugimi komunisti, ki pa takrat ko je Gršković preganjal radikalne jugoslovanske delavce, še niso bili radikalni, ampak črno-žolto pobarvani, ali pa so lomili kopja za Krfsko deklaracijo. — *P. C.*

Dvainštirideseta mučenika.

M. J. Turk in Pavel Berger sta mučenika, izpostavljena najhujšemu preganjanju, ako je vse tisto kar piše "D.S." resnica, ali vsaj deloma resnica. Chas. Novak je zelo milega in dobrega srca, ker se je usmilil teh dveh zaničevanih revežev. Kako bi bilo, če bi se za njuno obrambo zavzel Radnikov oddelek Medjunarodne radničke obrane in ju rešil pred socialističnimi gavgami? Ob priliki vam povem o tem čudnem zagovorništvu zelo špaso povest. — *K. T.*

Ogromen napredek Napredne zveze.

Tajnik Jugoslovanske napredne zveze (Minnesota) poroča v "Glasilu KSKJ.", da je od 1. januarja naprej Napredna zveza sledeče napredovala: Eveleth, 91 članov; Ely, 57 članov; Aurora, 20 članov; Buhl, 18 članov; Virginia, 24 članov. Vsega skupaj šest podružnic

z 220 člani. Jaz dodam k poročili še tole: Na seje, ki se vrše neredno, prihaja samo po nekaj članov. Ko predsednik odpre sejo, postane dolgočasno kajti navzoči ne vedo kaj govoriti in početi.

Čemu ima J.N.Z. program? Kedaj se prično predavanja? Avgusta bomo imeli na Ely konvencijo, na kateri bomo uravnavali našo nestranksarsko politiko v prilog kandidatov ki bodo imeli največ vpliva med našimi nepolitičnimi politiki. — *Viko Vikovič.*

Cleveland mesto slovenskih časopisov.

V Chicagu ste se včasih bahali da vse znate in da imate najsposobnejše in najbolj kunštne ljudi med seboj. To je bilo morda dotlej dokler niste izgubili Ivana Zupana, L. Trugarja, F. Keržeta in druge, ki so sedaj med nami. Jednote na naši njivi še lepše uspevajo kakor na čikaški, kar je naš veleum Lojze tako sijajno dokazal v svojem članku. V kratkem se preseli v Cleveland iz New Yorka "Nova Doba" in z njo Anton J. Terbovec, po domače Korobačev Grega. Za Cleveland bo to velika pridobitev, še večja pa za Lojzetovo tiskarno. Sakserjevi ljudje v New Yorku se jeze nad Lojzetom, Lojze pa pravi, da business is business. Ko pride k nam "Nova Doba", bomo imeli pet slovenskih listov; vas že skoro bitamo po številu listov, razen tega pa so naši tudi boljši kot čikaški. Mi gremo naprej, mi gremo naprej (kam?). *Obozvalec Paberkov.*

Rrrrevolucija.

Igra v enem samem prizoru.

Rev. Černe: Socialisti so gadje na telesu ameriških Slovencev! Oni so rak-rana na SNPJ. (*Jerič, Rev. Zakrajšek, Chas. Novak (Ernest Bartulović) in Detroit-ski Kotar:* Bravo, Rev. Černe!)

Jerič: Veseli nas, ker je p. č. g. župnik tako lepo povedal, kar nam je že dolgo na srcu. To rano, prijatelji, je treba odstraniti, te gade pobiti brez usmiljenja kakor pobijamo gade! (Vsi burno pritrujejo, Chas. Novak piha dim cigarete visoko proti stropu, z drugo roko trka ob mizo. Ko vse utihne, se še vedno čuje njegov "bravo, Jerič!")

Detroit-ski Kotar: Lepo si povedal, Jerič. Kaj bomo pili?

(Vsi se spogledujejo, C. N. drega Kotarja in ga ošvigne s hudim pogledom).

Rev. Zakrajšek: Ne govorim dosti v javnosti zadnje čase, dragi moji. Ali ker smo še zbrali skupaj v taki harmoniji, ne kvarimo jo s pijačo! (*Jerič:* Tako je!) Spoznali smo, kje je nam sovražnik, in sklenili smo, da ga iztrebimo kakor gade! (*Černe:* Kakor gade!) Močan je sovražnik, ljubi moji, toda tudi nas je veliko. Imamo denarja za propagando, imamo liste, ki so podpirani od naših pristašev zgoraj in spodaj (*Kotar* (sam zase) Kaj se to pravi: od zgoraj in spodaj . . .) Naša zmaga je zasigurana — če pa ne zmagamo, bomo sovražnika vsaj toliko oslabili, da bo moral prepustiti duhovno vodstvo v SNPJ. nam in našim zaveznikom. (Burno odobravanje).

Chas. Novak: Govorili ste in jaz nimam ničesar dodati. Ne tratimo časa z govorancami med seboj, ampak ven, na plan, na revolucijo, na barikade (*Kotar* žari obraz), da strmoglavimo socializem! (Vsi mu stiskajo roko, Kotar izvleče iz žepa steklenico in študira z njeno pomočjo zvezde.)

Chas. Novak: Prekinili ste me, kar mi je v dokaz, da bomo delali složno in zmagali složno. Živela revo-

lucija! (*Rev. Zakrajšek* se smehlja, *Rev. Černe* si tipa nos, *Kotar* ponovi: Živela revolucija.)

Jerič: Gospodje, jaz imam članek proti socializem v SNPJ. za "Amerikanskega Slovence" že spisan; "A.S." bomo v tej vojni pošiljali zastonj vsem tajnikom SNPJ.

Rev. Černe: Jaz imam člankov celo miznico.

Kotar: Drugovi, jaz pišem dopise in članke v "Delavski koledar" (na stran): Sicer niso moji.

Chas. Novak: Prijatelji somišljeniki, kakor vi, sem tudi jaz člankar. Tudi naš list pošiljamo zastonj. Pišem in pišem. Torej, nabrusimo naša peresa, napolnimo tintnike — naprej za revolucijo!

Vsi: Naprej! (*Kotar* maha s steklenico, *Kazimir* se veselo smehlja, *Chas. Novak* nažiga petindvajseto cigareto. Vsi se posedejo k mizam in pišejo . . .)

Zastor.

PRIREDBA ORGANIZACIJE ŠT. 20 J. S. Z. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Poleg kluba št. 1 je v Chicagu najaktivnejša organizacija naših srbskih sodrugov, ki ima v JSZ. številko 20. Imela je to sezono serijo predavanj, zabav in raznih drugih priredb, ki so se vse završile z uspehom.

V nedeljo 7. marca ob 7:30 zvečer priredi organizacija št. 20 zopet zabavo, na kateri bo govoril tudi naš znani sodrug Petar Kokotović. Igrali bodo tamburaši (odsek organizacije št. 20). Vstopnina za moške 25c, vstopnina za ženske 15c. — P.

Listu v podporo.

IV. Izkaz.

HELPER, UTAH: John Ogrin	\$ .50
MEADOW LANDS, PA.: Dramatični klub	1.00
COLLINWOOD, O.: Jos. Presterl \$1.30; Frank Barbich \$1; nabrano na veselici soc. kluba \$4, ...	6.30
DETROIT, MICH.: Katie Petrich \$1; po 50c: Frank Smrdu, M. Glad; John Borden 25c	2.25
ROCK SPRINGS, WYO.: Rosie Jereb	3.10
WEST PARK, O.: John Križmančič	.50
HOMER CITY, PA.: Andy Obed	1.00
CLEVELAND, O.: Max Slanovec	1.50
HARWICK, PA.: Dane Mrvash	1.00
FOREST CITY, PA.: Frank Rataic	.50
SCRANTON, PA.: Frank Egane	.50
HARWICK, PA.: Mike Mrvuš 50c; po 25c: L. Kveder, M. Prašnikar, ...	1.00
YUKON, PA.: Joseph Robich	2.00
DARRACH, PA.: Andy Bertl \$1; po 50c: Henry Vulch, F. Vulch, ...	2.00
GREENSBORO, PA.: Po \$1: John Gosnik, Anton Maslo; po 50c: Frank Žerjav, Tony Zupančič; J. Kastele 25cc, ...	3.25
CLINTON, IND.: Po 50c: Andy Cizej, John Klopčič; po 25c: Bartel Oblak, Matija Česnik, Frank Bregar, John Juvanc; Jos. Gračnar 30c	2.30
WARREN, O.: Po 50c: J. Šušlek, Fr. Modic; Evgen Mikush 27c	1.27

Skupaj . . . . . \$ 29.97
Prejšnji izkaz 195.52

Skupaj \$225.49

NAŠI ODRI.

“Pri belem konjičku”.

“Pri belem konjičku”, veseloigra v treh dejanjih, spisala Blumenthal in Kadelburg, na slovenščino prosto prevedena, vprizoril Samostojni izobraževalni klub v Waukeganu dne 28. feb. v Slov. nar. domu.

Bil je lep dan v nedeljo 28. februarja, pa je šla nas večja družba iz Chicaga na izlet v bližnji Waukegan, kjer so ta dan imeli na sporedu znano veseloigro “Pri belem konjičku”.

Slovenski prevod je presadil gostilno, oziroma hotel “Pri belem konjičku” iz nemških krajev na slovenski Bled — kraj naravnih krasot. Igra se vrši v polpreteklem času, v dobi, ko se je narod navduševal še za narodno žajfo in narodne testenine.

Za to predstavo so scenerijo na waukeganskem odru zelo okusno uredili. Rožic je bilo celo preveč. Balkon gostišča “Pri belem konjičku” je odgovarjal. Ni se bilo bati, da bi ljubljanski advokat Franc Kovač, ki je hodil v posete k gostilničarki Meti in ob jutrih čital časopise na njemu znjim vred padel po odru.

Gostilničarka “Pri belem konjičku” Meta Klinar je vdova, ampak od nebene vdove se ne sme pričakovati, da bi morala vse svoje žive dni objokovati dragega pokojnika. Meta je močna in zdrava, čemu se ne bi

možila drugič! Pa gleda “po njih”. Igrala jo je Rozi Skala, ki je tip dobro pogodila. Bila je mnogo boljša kot zadnjič v “Pohujšanju doline šentflorjanske”.

Oroslav Bucek je veletržec v Ljubljani, kar ni majhna reč. Bucek pa ima težave s konkurenti in advokati, oziroma tožbami. Je siten možak, ki godrnja in godrnja ter sklepa kupčije ter ženitovanske zveze. Bucek ima namreč dražestno hčerko Tilko. Igral ga je Rudolf Skala imenitno. Njegov ljubljanski dialekt, ne premočan, se mu je izborno podal. Vlogo njegove hčerke Tilke je imela Miss Warshek. Bila je vesela, polna življenja in se zabavala na Bledu kakor že dolgo ne. Saj je dobila tu tovariša drja. Kovača, ki je kandidiral za njenega ljubimca in končno zmagal. Miss Warshek je povsem odgovarjala svoji vlogi. Poseben tip v tej igri, navihani ljubimec, zvit advokat, je dr. Franc Kovač. Igral ga je F. Pierce, ki pa vloge ni zadosti pogodil. Bil je premalo advokat, premalo “škrice” in ne zadosti ljubimca Kovačevega tipa.

Vinko Pivk v vlogi prvega natararja (hvaležna vloga) ji je bil kos, posebno pa se je izkazal v prizoru, ko ga Meta navidezno odganja in se poslavlja od nje, katero je ljubil kakor nihče drugi. Dr. Karl Koprivar, gimnazijski profesor v pokoju, je skromen človek. Študirá in hrani in komaj je prihranil za poset Bleda. Ima jecljavo hčerko, na katero pa ne pazi s profesorskim očesom. Igral ga je Martin Judnich, ki je naš znan igralec. Njegova hčerka (igrala jo je Miss Železnik) se mi je zelo dopadla in bila bi vseskozi na mestu, če bi se boljše priučila jecljanju. Od kraja je jecljala pretirano, potem pojemujoče, včasih pa ji je ušla celo

LJUDJE

vedno upoštevajo tiste ki imajo denar shranjen na banki ali uložen na prvi vknjižbi (mortgage).

Denar vzbuja zaupanje, prinaša zadovoljnost, ustvarja dobrote in je začetek napredka.

Navada marljivosti napravi svet prijaznejši tudi za vas.

Svoje prihranke vlagajte v zanesljivo

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Premoženje nad
\$20,000,000.00

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO - - - - ILLINOIS.

PRODAJAMO PRVE HIPOTEKE IN HIPOTEČNE BONDE.

gladka beseda. V mimiki je bila izborna. Vidi se ji, da obeta postati dobra diletantska moč. Jerina Maks je fant, ki pride na Bled bogvedi zakaj. Stari ga je poslal s svojimi nameni, fant pa se ne briga posebno. Zaide v neprilike, se tudi zaljubi in končno se na vseh koncih in krajih tako izteče da je za vse prav. Maksa je igral J. Mahovec. Ko je pričel s svojimi ljubimskimi nastopi pred profesorjevo hčerko, bi moral pokazati več kavalirstva, seveda nerodnega kavalirstva, kakor ga igra zahteva. Mogoče je bil zato bolj hladnokrvn, ker je premalo jecljala.

V ostalih vlogah so bili na svojem mestu berač Tine (F. Gantar), raznašalka pisem-Jerica (F. Podboj), potovalec (L. Kužnik) in drugi. Peter, drugi natakak (J. Jerala) je nastopal preboječe, namreč nesigurno. Vsaka vloga je važna in v interesu celote morajo biti vse dobro igrane.

Stoli okrog miz na odru bi se morali razlikovati od stolov v dvorani. Takim napakam naj se v bodoče izogibajo.

Igra je občinstvu ugajala. Udeležba je bila dobra, ali ponovila se je stara napaka, nemir, katerega pri vprizoritvi Cankarjevega "Pohujšanja v dolini šentflorjanski" ni bilo. Temu nemiru, ki ga delajo največ otroci, se bo napravilo konec le če se postavi v dvora-

no par rediteljev in če bodo tudi starši pomagali paziti na svojo deco.

Še par besed o tiskanem programu. Letaki, na katerih mrgoli slovničnih in tiskovnih napak, so bili v naših listih že tolikokrat kritizirani, da je čudno ker se taki nestvorijo še vedno pojavljajo. Imena igralcev so skažena s tem, da so krstna imena prav pri vseh, moških in ženskah, označena samo s prvo črko. Tudi to je napačno.

Po igri se je razvila običajna plesna zabava v spodnji dvorani. Igral je Steblajev orkester. Žal, da smo morali radi bežečega časa in oddaljenosti posloviti v času ko je bila zabava takorekoč v največjem zamahu. — Samostojni izobraževalni klub zasluži priznanje za svoj trud, ki ni bil majhen, da je spravil to igro na oder. Zabava po igri je tudi za igralce nekakšen oddih. — Anton Žagar.

Kadar ima vaše društvo ali klub priredbo, oglašajte jo v "Proletarcu".

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 8707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

6% IN VARNO   **6% IN VARNO**

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, srede in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726   Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Zasluzili so!

Kardinal William O'Connell je v svoji izjavi podani v Bostonu dne 8. februarja prav pošteno oštel suhaške hinarce, prav kakor zaslužijo. "Vino in sorodne pijače" pravi, "imajo svoje postavne vporabe in je velika neresnica če se trdi, da so se razni dietičarji izrazili proti njemu." Če pogledate dr. Harejevo

in dr. Rusbyevo knjigo "The National Standard Dispensatory", boste opazili na strani 1756 sledeče: "Vino je izvrstno zdravilo, pomaga prebavljati in oživi vaš živčni sistem." Trinerjevo grenko vino, ki je narajeno iz grenkih korenin in čistega kalifornijskega

rdečega vina, je bilo mnogokrat preiskušeno v zadnjih 36 letih in na tisoče pisemenih izpričeval dokazuje, da to zanesljivo zdravilo nikdar ne razočara pač pa vedno pomaga, bodisi da imate slab apetit, slabo prebavo, zabasanost, glavobol, nemirno spanje in podobne želodčne nerednosti. Ako nima vaš lekarnar ali trgovec z zdravili Trinerjevega grenkega vina v zalogi, pišite naravnost na *Joseph Triner Company, Chicago, Ill.*

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Chisholm, Minn. — Bo priobčeno prihodnjič.
Waukegan, Ill. — Zadnjič ni bilo prostora.
Prispevateljem "Vščipcev". — Ne pišite predolгих stvari. Ogibajte se osebnosti v kritikah.
Bingham, Utah. — Uredili smo z obeh poročil eno.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.20
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENTFLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOCIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ZVONARJEVA HOL, povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.80
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otom Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Dobelj), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana	.55
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma-char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Dobelj), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin odnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojeslav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.80
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLIJEVA ŽENITEV-TELJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.20
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.25
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE.	
ALI JE BELGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatata	.30
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00